

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 515/2014-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. novembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti PB Capital, a. s., Mlynská 27, Košice, zastúpenej advokátkou JUDr. Danicou Holováčovou, Poštová 14, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 435/2001 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti PB Capital, a. s., na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 435/2001 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Košice II **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 435/2001 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Obchodnej spoločnosti PB Capital, a. s., p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré j e Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice II j e p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti PB Capital, a. s., trovy konania v sume 309,55 € (slovom tristodevät' eur a päťdesiatpäť centov) na účet advokátky JUDr. Danice Holováčovej, Poštová 14, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 515/2014 z 9. septembra 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť obchodnej spoločnosti PB Capital, a. s. (ďalej len „s'ťažovateľka“, v citáciách aj „žalovaný“ a „s'ťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 435/2001 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo s'ťažnosti vyplýva, že 20. novembra 2000 bol podaný návrh na vydanie platobného rozkazu na zaplatenie pohľadávky za neuhradené vodné a stočné proti s'ťažovateľke, pričom po podaní odporu bola vec prevedená do registra „C“ a bola jej pridelená sp. zn. 32 Cb 435/2001.

S'ťažovateľka uviedla, že ku dňu podania s'ťažnosti ústavnému súdu nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené.

Sťažovateľka v nadväznosti na to navrhuje, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a zároveň navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € a úhrady trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. 1 SprV/637/2014 doručeným ústavnému súdu 24. októbra 2014, v ktorom okrem iného uvádza:

„S poukazom na... chronológiu vykonaných úkonov možno konštatovať, že v konaní došlo k prietahom v dlhších časových úsekoch.

V tejto súvislosti uvádzam, že od 03.03.2014, kedy došlo k poslednému prerozdeleniu vecí pridelených do registra JUDr. Ladislava Hreňa, sa vo veci plynulo koná. Pojednávania sú nariadované, aj keď z dôvodu objektívnych prekážok na strane zákonného sudcu boli preročené, v súčasnosti je nariadený termín pojednávania na 10.12.2014.

Konanie v prejednávanej veci podľa môjho názoru nevykazuje znaky skutkovej a právnej náročnosti, v konaní som ani nezistil prekážky postupu konania podľa § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.“

Súčasťou vyjadrenia okresného súdu k sťažnosti bol aj tento prehľad dosiaľ vykonaných procesných úkonov priebehu napadnutého konania:

„- dňa 20.11.2000 doručená žaloba žalobcu o zaplatenie 38.577,- Sk s prísl. na Okresný súd Košice I,

- dňa 05.12.2000 vec z dôvodu miestnej nepríslušnosti postúpená na tunajší súd,*
- platobný rozkaz zo dňa 14.12.2000,*
- dňa 11.01.2001 odpor proti platobnému rozkazu zo strany žalovaného,*
- dňa 25.04.2001 spis prevedený do registra Cb na prejednanie a rozhodnutie sudcovi Okresného súdu Košice II JUDr. Ladislavovi Hreňovi,*
- dňa 21.05.2001 nariadený termín pojednávania na 27.06.2001,*
- pojednávanie zo dňa 27.06.2001 odročené z dôvodu neprítomnosti žalobcu na 05.09.2001,*

- *pojednávane dňa 05.09.2001 odročené na neurčito z dôvodu konkurzu na žalovaného,*
- *dňa 16.03.2011 právny zástupca žalobcu vyzvaný na oznámenie, či trvá na podanej žalobe,*
- *dňa 02.05.2011 právny zástupca oznámil súdu, že trvá na podanej žalobe,*
- *dňa 25.05.2012 zistený stav konkurzu na žalovaného,*
- *dňa 11.06.2012 doručené súdu uznesenie o zamietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu,*
- *dňa 18. 12. 2012 vec pridelená do súdneho oddelenia JUDr. Marty Raábovej z dôvodu podľa § 51 ods. 4 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,*
- *dňa 27.12.2012 vec opätovne pridelená do súdneho oddelenia JUDr. Ladislava Hreňa po skončení práceneschopnosti,*
- *dňa 19. 12. 2013 vec pridelená do súdneho oddelenia JUDr. Pavla Biroša z dôvodu podľa § 51 ods. 4 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,*
- *dňa 02.01.2014 vec opätovne pridelená do súdneho oddelenia JUDr. Ladislava Hreňa po skončení práceneschopnosti,*
- *dňa 03.03.2014 vec pridelená do súdneho oddelenia Mgr. Gabriela Frankoviča z dôvodu podľa § 51 ods. 4 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,*
- *dňa 02.04.2014 určený termín pojednávania na 30.04.2014,*
- *pojednávane dňa 30.04.2014 odročené na 12.05.2014 z dôvodu práceneschopnosti sudcu,*
- *pojednávane dňa 12.05.2014 odročené z dôvodu neprítomnosti žalobcu a žalovaného na 03.09.2014,*
- *pojednávane dňa 03.09.2014 preročené na 06.10.2014 z dôvodu čerpania dovolenky zákonného sudcu,*
- *pojednávane zo dňa 06.10.2014 preročené na 10.12.2014 z dôvodu práceneschopnosti sudcu.“*

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľka zaujala stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 30. októbra 2014, v ktorom okrem iného uviedla:

«K predmetnej veci, aj vzhľadom na stanovisko Okresného súdu Košice II zo dňa 22.10.2014 uvádzame, že na podanej ústavnej sťažnosti trváme v celom rozsahu tak, ako bola Ústavnému súdu SR doručená. Sťažovateľ má za to, že podaná sťažnosť je v celom rozsahu dôvodná, že postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn.: 32 Cb/435/2001 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Túto skutočnosť v konečnom dôsledku potvrdil aj Okresný súd Košice II vo svojom stanovisku zo dňa 22.10.2014, v ktorom uviedol, že v „konaní došlo k prieťahom v dlhších časových úsekoch“. Sťažovateľ podal ešte dňa 16.04.2014 na Okresný súd Košice II sťažnosť na prieťahy v konaní v zmysle zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, pričom sťažnosť bola vybavená listom zo dňa 15.05.2014 evidovaným pod Spr. 56/2014 tak, že sťažnosť bola uznaná za dôvodnú.»

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení z 22. októbra 2014, ktoré ústavný súd považuje za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, a z § 119 ods. 4 OSP, ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, kedy bude konať nové pojednávanie a dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a skutková zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom preskúmaného konania je rozhodovanie o úhrade vodného a stočného vyúčtovaného navrhovateľom s'ťažovateľke, ktorá je v procesnom postavení žalovanej. V priebehu napadnutého konania s účinnosťou od 12. januára 2006 došlo k zmene obchodného mena s'ťažovateľky, keď namiesto pôvodného obchodného mena „Zdroj Košice, a. s.“, bolo v obchodnom registri zapísané nové obchodné meno „PB Capital, a. s.“. Podľa názoru ústavného súdu takéto spory tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne a ani skutkovo zložitú. Metodika a postup rozhodovania v týchto veciach je obsiahnutá v stabilizovanej a pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov. Obdobne ústavný súd hodnotí aj s'ťažnosťou napadnuté konanie, konštatujúc, že jeho doterajší priebeh nemožno pripísať na vrub zložitosti prerokúvanej veci. Napokon ústavný súd poukazuje na to, že okresný súd vo svojom vyjadrení k s'ťažnosti uviedol, že podľa jeho názoru konanie „*nevykazuje znaky skutkovej a právnej náročnosti*“, a ďalej uviedol, že „*ani nezistil prekážky postupu konania podľa § 107 a nasl. Obč. súdneho poriadku*“.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, bolo správanie s'ťažovateľky ako účastníčky tohto súdneho konania v procesnom postavení žalovanej. Ústavný súd konštatuje, že hoci priet'ahy v napadnutom konaní spôsobuje rozsiahlou nečinnosťou okresný súd, s'ťažovateľke napriek uvedenému je potrebné pripísať na jej ľarchu skutočnosť, že v priebehu konania neprejavila dostatočný záujem o stav veci, v ktorej má procesné postavenie žalovanej, čo ústavný súd vzal do úvahy pri ustálení sumy priznaného finančného zadost'účinenia.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní.

Ústavný súd po oboznámení sa s doterajším priebehom napadnutého konania zistil, že jeho priebeh je poznačený rozsiahlou nečinnosťou takej intenzity, ktorá sama osebe vykazuje znaky zbytočných prietahov (takmer 10-ročná úplná nečinnosť bez relevantného dôvodu).

Napadnuté konanie na jeho začiatku, po niekoľkých jednoduchých procesných úkonoch vykonaných okresným súdom bolo prerušené z dôvodu vyhlásenia konkurzu na majetok sťažovateľky.

Napriek tomu, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obo 255/01 z 3. októbra 2001, ktoré nadobudlo právoplatnosť 22. októbra 2001, bol návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok sťažovateľky zamietnutý, v dôsledku čoho odpadol dôvod na prerušenie konania, urobil okresný súd prvý nasledujúci procesný úkon 16. marca 2011, teda až takmer po 10 rokoch úplnej nečinnosti, čo je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľné.

Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu okresného súdu ďalej zistil, že od uvedeného dátumu bola vec opakovane pridelovaná na prerokovanie a rozhodnutie viacerým zákonným sudcom, pričom vo veci sa od 16. marca 2011 až dosiaľ neuskutočnilo ani jedno pojednávanie, keď ostatné je nariadené na 10. december 2014.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukazuje na to, že *„nečinnosťou súdu už po dobu 13 rokov sa nachádza v stave právnej neistoty, ktorá pretrváva až dodnes, v dôsledku čoho utrpela ujmu na svojich právach“*.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (dohovoru) priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 32 Cb 435/2001, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že posudzované konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 000 € za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania s'ťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní o jej s'ťažnosti advokátkou JUDr. Danicou Holováčovou. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2013, ktorá bola 804 €.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie s'ťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2014 predstavuje spolu s režijným paušálom (2 x 8,04 €) sumu 284,08 €. Keďže advokátka je platcom dane z pridanej hodnoty [ďalej len „DPH“ (na základe predloženej fotokópie osvedčenia o registrácii pre DPH)], uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 340,90 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne s'ťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2014